



ԵՐԶԱՆԿԱԶԻՇԱՏԱԿ ՆՈՐԻՆ Ս. ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ԳԵՈՐԳ Զ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Մայիսի 8-ին լրացավ Նորին Ս. Օծուխյուն Տ. Տ. Գեորգ Զ. Կաթողիկոսի մահվան առաջին տարելիցը:

Այդ օրն էս, ոչ պակաս խորունկ քան անցյալ տարվա մայիսի 8-ը, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին և հայ հավատացյալ ժողովուրդը, ամեն տեղ, նրախտագետ սրտի ամենախորունկ զգացմունքով և որդիական սրտառուչ ակնածանքով, նշեցին մեր օրերի մեծագույն և հայրենասեր Կաթողիկոսի՝ Նորին Ս. Օծուխյուն Տ. Տ. Գեորգ Զ. առաքելաշավիղ և աստվածարյալ Հայրապետի մահվան առաջին տարին՝ հանդիսավոր պատարագով, քարոզներով, նրա հիշատակի ոգեկոչումով:

Մի անգամ էս մեր հավատացյալները, և՛ Մայր Հայրենիքում և՛ Սփյուռքում, վշտով, հարգալից մեծարանքով և նվիրվածությամբ, իրենց գլուխը խոնհարհեցրին երանաշնորհ Հայրապետի թաղմ հողակույտի և նրա նվիրական հիշատակի առաջ:

Սիրելի և պաշտելի Վեհափառի մահից մի տարի հետո էս, դեռևս Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին և հայ հավատացյալ ժողովուրդը ողբում են իրենց Հոր, իրենց Հովվապետի, հայ հավատքի աննկուն պաշտպանի դառնակսկիծ մահը:

Եվ դա պատահականություն չէ՝ երբեք, որովհետև երանաշնորհ հանգուցյալ Հայրապետը իր հոգու բովանդակ անկեղծությամբ, իր սրտի ամենաքնքի զուգուրանքով կապված էր հայ ժողովրդին, Հայ Եկեղեցուն և մեր պանծալի Հայրենիքին: Նա իր գիտակցական ողջ կյանքը, իր մտքի ու հոգու անկրկնելի գանձերը, առանց մնացորդի, նվիրաբերել էր հայ հավատքին ու Հայրենիքին, և դրանով նվաճել է իրեն և իր հայրապետական բարձրագույն իշխանության համար՝ ողջ հայության անխարդախ սերն ու անկեղծ համակրանքը:

Երանաշնորհ Հայրապետի անունը ոսկի տառերով է գրված մեր նորագույն ազգային-

եկեղեցական պատմության մեջ և հայ ժողովրդի երախտագետ սրտում, որովհետև Վեհափառի անունն ու անմահ գործը սերտորեն կապված են եղել հայ ժողովրդի պատմության վերջին հիսնամյակի ազգային-քաղաքական իրադարձությունների հետ, որոնց միջև նա, իրեն հատուկ պայծառաշունչությամբ, հոգեկան հստակ մտահայեցողությամբ, իմաստուն ազգային-եկեղեցական քաղաքականությամբ, կարողացավ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու նավը առաջնորդել դեպի խաղաղ նավահանգիստ:

Ահա թե ինչու՝ այսօր էս, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին և հայ հավատացյալ ժողովուրդը արժանավոր և անկեղծ վշտով սգում են իրենց արթուն Հովվապետի, առաքինազարդ և անբասիր Հոր մահվան առաջին տարելիցը:

Այսօր էս Վեհափառի խնկելի հիշատակը, նրա կիսավարտ սուրբ գործը, նրա պայծառ անունը ոգեշնչում են հայ հավատացյալ ժողովրդին՝ բարձր պահելու հայրենասիրության սրբազան դրոշմը, անաղարտ պահպանելու հայ ազգային-եկեղեցական նվիրականությունը, անխարդախ սիրելու հայրենի հողն ու հարազատ ժողովրդին, միշտ բարձր ու վեհ պահած նրա ազգային-եկեղեցական միասնության սուրբ պատգամները:

Ավելի քան միսիթարական է տեսնել, որ Վեհափառի մահվան առաջին տարելիցի առթիվ արտահայտված վշտի ու տրտմության մեջ նաև դրսևորվում էր հայ ժողովրդի անկաշառ սերն ու նվիրվածությունը հանդեպ Ս. Էջմիածնի, հանդեպ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու նախամեծար Մայր Աթոռի, որովհետև «Ամենայն Հայոց Հայրապետը»,— ինչպես գրել է Վեհափառը,— անձ չէ, այլ հայրապետական գաղափարի մարմնացում: Արդարև, Ս. Էջմիածինն ու նրա գահակալները հազարամյակներով հայ հավատացյալ ժողովրդի սրտառուչ հավատքի և վառ զգացմունքների առաջ հանդիսացել են

մի ներդաշնակ ամբողջություն, հայ ժողովրդի միասնության և գոյության խորհուրդը: Չկա Գահակալը, բայց կա հավերժական Դահլը, որին, այսօր ավելի քան մի այլ ժամանակ, կապված է ողջ հավատացյալ հայությունը իր հոգու բոլոր թելերով:

Կանցնեն Հայ Եկեղեցու սգի, վշտի, տրտմության ծանր օրերը, սգի սև շղարշը կվերանա այրիացած Մայր Աթոռի վրայից ու հայոց կապույտ երկնակամարի վրա նորից կփայլի Ս. Լուսավորչի սուրբ կանթեղը, նորից կհն-

րախոթյամբ... Հայոց Հայրապետությունը՝ հայի ստեղծող միտքն է եղել... վեհ գաղափարների մի փունջ, որ հյուսվել է հայոց մեծ հայրապետների ձեռքով...»:

Մեզ հետ չէ ամենքից սիրված ու հարգված Հայրապետը, բայց մեզ հետ են Նրա հոգին, Նրա պատգամը, Նրա շունչն ու խոհերը:

«Ս. Էջմիածինը աստվածային պարզ է մեզ համար դարերի պատմությամբ սրբազորված և խոր արմատներ ձգած հայ ժողովրդի կյանքում» (Գեորգ Զ.):



Նրբանկառիչատակ վեհափառ Հայրապետը աշխատանքի սեղանի առաջ

չեն Ս. Էջմիածնի պատմական կամարների տակ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու հաղթական օրհներգություններն ու ալիլուիաները:

«Սիրեցե՛ք Էջմիածինը...» — ահա՛ հանդուցյալ Վեհափառի նվիրական կտակը, որը սրբությամբ պետք է պահի ամեն մի հավատացյալ ու հայրենասեր հայ, որովհետև Էջմիածինը, «Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը», — գրել է Վեհափառը, — հայի զգալուն սիրտն է եղել, որ դարեր շարունակ ապրել է նրա անհուն վշտերով և սակավ ու-

Սիրելի Վեհափառի մահվան առաջին տարեկիցին հայ հավատացյալ ժողովրդի սրբտագին բաղձանքն է՝ հավատարիմ մնալ հանգուցյալ Հայրապետի դավանած և պաշտած ազգային-եկեղեցական միության ու միասնության վեհ գաղափարներին: Մեզանից հեռացավ մեր սիրելի Հայրն ու Հովվապետը, ավանդ թողնելով մեզ բոլորիս՝ շարունակել Իր գործը: Հայ հավատացյալ ժողովուրդը, մեր հայրենասեր ու եկեղեցասեր հոգևորականները պատվով ու սրբությամբ կկատարեն Նրա սրբազան ավանդը:

Մի անգամ ևս ազգովին խոնարհվենք աստվածաբայլ և երանաշնորհ Հայրապետի թարմ հողակույտի առաջ, սրտեռանդն աղոթենք Մայր Աթոռի պայծառության ու հավերժության և Մայր Հայրենիքի անսասանության և հզորության համար:

Խո՛ւնկ ու աղո՛թք մեծագործ Հայրապետի անմահ ու նվիրական հիշատակին:

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»: Ամեն:



Մայիսի 8-ին, Երևանի Ս. Խաչի տոնի առթիվ, Ս. Հովհաննիսյանի տաճարում մատուցվեց հանդիսավոր սուրբ պատարագ: Պատարագի ընթացքում հանդիսավոր Ս. Սահակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը:

Այդ օրը երջանկահիշատակ Ս. Տ. Գեորգ Զ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի մահվան առաջին տարելիցն էր: Այդ տխուր առիթով Ս. էջմիածին էին եկել ոչ միայն բազմաթիվ հավատացյալներ և ուխտավորներ, այլև հարևան ռեսպուբլիկաներից մի շարք հոգևոր և աշխարհիկ ներկայացուցիչներ՝ մի անգամ ևս մեծաբերու հայրենասեր մեծագործ Հայրապետի անմոռաց ու խնկելի հիշատակը:

Պաշտվում է հանդիսավոր հոգեհանգրստյան սուրբ պատարագը, որը երգվում է քառաձայն:

Աղոթքի, խնկի միջից մի պահ տաճարում բոլորի մտքի առաջ կենդանանում է հանգուցյալ Հայրապետի լուսավոր ու հայրական դեմքը: Մի րեկի և անգուգական Հայրապետի դառն մահը տխուր հիշատակներ է զարթեցնում հավատացյալների սրտերում: Տաճարը մեկ մարդու նման աղոթում է Նրա հոգու փրկության համար: Պատարագիչ ու հավատացյալ աղոթում են սրտառու հավատքով Ս. էջմիածնի պայծառության և հավերժության համար, որովհետև սգի քողը դեռ չի վերացել Մայր Աթոռից...

Սուրբ պատարագի ավարտից հետո միաբանները, Հոգևոր ճեմարանի ուսանողներն ու հավատացյալ ժողովուրդի հոծ բազմությունը Մայր Տաճարի բակում շրջապատում են երջանկահիշատակ Հայրապետի շիրիմը:

Հանգուցյալ Հայրապետի թարմ հողակույտը զարդարված է թարմ ու գեղեցիկ մայիսյան ծաղիկներով, վարդերով և պսակներով:

Արծաթյա պսակի մեջ է առնված հանգուցյալ Հայրապետի պատկերը, 4 հսկա կերտներ թախծորեն բոցկլտում են գերեզմանի շուրջ անկյուններում: Ժողովուրդը խիտ կերպով շրջապատել է հանգուցյալ Հայրապետի շիրիմը: Ներկա են թեմերից պաշտոնական ներկայացուցիչներ, եկել են Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի բոլոր անդամները, եկել է սիբիրի վարպետը՝ Ավետիք Իսահակյանը և ուրիշ շատ շատեր:

Խորհրդավոր լուսության մեջ սկսվում է հոգեհանգստյան սրտառու արարողությունը: Գերաշնորհ Ս. Սահակ եպիսկոպոսը հակիրճ, բայց բովանդակալից ու սրտազեղ բառերով վեր է հանում երջանկահիշատակ Գեորգ Զ. Կաթողիկոսի կյանքն ու եռանդուն գործունեությունը, մեկ առ մեկ թվարկելով այն խոշոր և արդյունավետ գործերը, որ կատարել է Նա իր հայրապետության օրերին հօգուտ Հայ Եկեղեցու և հայ ժողովրդի, և խոսում է Հայ Եկեղեցու մեծ կորստի մասին՝ վեհափառի մահով: Վերջում նա ասում է. «Ահա արդեն մեկ տարի է, որ չկա Հայ Եկեղեցու իմաստուն Հովվապետը, ընկել է Հայ Եկեղեցու հզոր կաղնին, 20-րդ դարի ամենաազգի ընկնող հայ կաթողիկոսներից մեկը, բայց հայ ժողովուրդը երբեք ու հավիտյան չի մոռանա իր մեծ Հովվապետին: Մայր Աթոռի միաբանությունը և ողջ հայ հոգևորականությունը, պայծառ ու սուրբ պահելով Գեորգ Զ. մեծագործ ու հայրենասեր Հայրապետի անջնջելի հիշատակը, կընթանա այն նույն ուղիով, որով ընթացել է հանգուցյալ Հայրապետը իր կյանքի ընթացքում»:

Լսվում են վերջին աղոթքի բառերը՝ «Յիշեա Տէր զհոգի ծառայիս քո Գէորգայ Զ. ի երջանկահիշատակ Կաթողիկոսի...»:

Կնքվում է գերեզմանը և դրանով վերջանում է տարելիցի կարգը:

Ժողովուրդը, մեկ առ մեկ, մոտենում է և համբուրում հանգուցյալ Կաթողիկոսի ծաղիկներով եզերված հողակույտ շիրիմը:

Նրեկո է, ժողովուրդի մի մասը ցրվել է, իսկ շատ շատերը դեռ հնադարյան վանքի բակում կանգնած զրուցում են. խոսակցության նյութն է հանգուցյալ Հայրապետը, շատերը սրտառու հուշեր են պատմում Նրա կյանքից ու մի անգամ էլ խորապես ապրում հայ ժողովրդի համազգային մեծ վիշտը:

